

SZERKESZTŐI IRODA:

Belmagyar-utca végén a (Mária-főház) hová a lap szel-
lemi részét illető közlemények címzendők.

AZ ELLENZÉK ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Egész évre 16 frt. v. 32 korona. Negyed évre 4 frt. v. 8 korona.
Félre 8 frt. v. 16 korona. 1 óra 1 frt 50 kr. v. 5 korona

Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Telefon sz: 9.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Telefon sz: 9.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

Egy négyszög ozentimeternyi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők
és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reklam sora 1 frt.
Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények sora: 5 frt.

Nyilvántartási cikkek:

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

A Nemezis.

Van tehát a szabadelvű pártnál és Bánffy Dezső bárónál nagyobb hatalom is. Legalább azt mutatják egyes lapok, a melyek fatalis összefüggésben állva egymással sokakban felbreszt-
hetik az a valóban szunyadtnak in-
duló hitet, hogy a jogon, szabadságon és erkölcsön hűtlenül végig gázolni még sem lehet.

Csak egy néhányat említünk fel ezeknek a tényeknek:

1. Literati Ödön országgyűlési képviselő, kinek legnagyobb része volt a mi választásaink botrány krónikájában is páratlanul nevezhető 1884 évi szentendrei választás igazolásában, sőt görával virott párbajában kapott halálos sebén vérzik el.

Bokros Elek, a kolozsvári 1884. évi választás szomorú lemléktűntetője, a Erdély kinevezetlen gubernatora, a lőten rohan az elkerülhetlennek látszó capitis diminitio maxima élő a halálba.

3. Császár Bálint sepsi-szt.-györgyi polgármester, a ki saját szavai szerint pálcáját is megválasztatni tudó hatalommal és azzal arányban álló lelkiismeretlenséggel igazta le évtizedeken keresztül a véleménynyilvánítás függetlenségét Háromszéken, elborult agy-
gyal, a Lipótmezőn végezi életét.

4. Miklós Gyula borsodi főispán, a ki a kortes-sikerek legcsodálatosabbját éri el az ellenzéki Borsod engesztelhetetlen szellemének megtörésével, barátaitól elhagyva, saját pártjától megtagadva és a közvéleménytől megbélyegezve, távozik a politikai élet arenájáról.

5. Grónay Sándor egri polgármester, a ki az 1867 óta mindig kurucz Egerben óriási erőfeszítések után várfokra tűzi a labancz Lukács pénzügy-miniszter lobogóját, váratlanul megdöbbször módos végzi életét.

Tarnóczy Gusztáv, a hírhedt nyit-
rai választási stikli vakmerő intézője, a Bánffy-aera választási elnökeinek mintaképe és a választási gyalázatos-
ságok rendszerében egy új iskola meg-
teremtője, diffamnáló válság végével megbélyegezve foglal helyet a közönsé-
ges vádlottak kemény fapadján.

Csak úgy véletlenül jutnak mind
ezek esztünkbe.

Nem vezet célzatosság a felsoro-

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1897. április 10.

Aphrodite.

— Pierre Louys regénye. —

Irtá: BARABÁS ÁBEL.

Az újabbkori irodalomnak kétségkívül legnagyobb szenzációja, Pierre Louys regénye. Nem csoda. Regény, mely kilencz hónap alatt hatvan kiadást ért meg, méltán képezheti szenzáció tárgyát.

Hallatlan eset.
Gyakran megtörténik, hogy valamely mű egy-egy leforgása alatt több kiadásban jelenik meg; de, hogy ilyen kelendőségnek örvendjen, az már példátlan.

Mi lehet az oka ennek? Honnan ez az óriási érdeklődés? Tűnődünk magunkban, mielőtt a művet ismertük volna. Vajon olyan mű ez, melyhez hasonlót a francia irodalom még nem bír felmutatni? S ha csakugyan így is volna, nem csodálatos-e ez az óriási szenzáció?

A ki nem olvasta, annak fogalma nem lehet róla.

Mi tehát a regény?

Az erkölcsatlenség dicsőítése. A becsel-
lenség istentétele. Az ocsányság félmagas-
talása. A bűn megaranyozása. A gyalázat
apotheozisa. A szenny, a piszok, a mocskok köl-
tészete.

Ezek még mind szelid jelzők arra néz-
ve, hogy a mű valódi művölt megmagya-

lásuknál és Isten mentse attól, hogy azt a vádat idézzük fel regisztrálus-
kal, mintha akár valami sötét háboru
terjesztésére vállalkoznánk, akár ellen-
feleink szomorú végzetének betelésében
örömlünk találnánk. Ámde azt, hogy az
esetek ezen sorrendjében nyilatkozó erő
és hatalom bírnak bizonyos jelentőség-
gel, lehetetlen észre nem vennünk.

Van azonban a felsorolt esetek ál-
tal megvilágított mai rendszernek egy
más tanúsága is. Az t. i., hogy az a
rendszer, mely kigunyolja a politiká-
ban erkölcsi törvényekről beszélők fej-
tegetéseit, a mely a politikai ellenfél
leküzdésére irányuló harcban nem vet
figyelmet a moral tanításaira — szük-
ségképpen selejtes elemeket kell, hogy
igénybe vegyen céljai elérésénél, el
kell hogy tekintsen a polgári tisztse-
ség defectusaitól, nem alkalmazhat szí-
goru mértéket hivi közéleti conduit
listeken átérzésénél s mindezeknél
fogva előkelő positiókat kénytelen bi-
zosítani az azokat csupán a stréber
életrevalóság ügyeskedései által meg-
szerzett előnyöknél, de nem az érdem
jogcíménél fogva igénylő híveinek is.

Nem mindig volt ez így Magyaror-
szágon. A Deák-párti kormányok fenn
tudták még tartani az erkölcs ura-
nak nem csak külszínét, de az erőtel-
jes tartalom adta következtetéseit is.

Akkor még ha piszkos választás
eredményében elharcolt mandátum
igazolásától volt szó, a többség sorai-
ból felemelkedett miniszter követelte a
tisztátalan eredetű megbízó levél meg-
semmítését. Akkor az ellenzék egyes
tagjainak a miniszterek egyik-másika-
nak állítólagosa Geschafft-jeire tett cél-
zásai — a mint ezt Beksich Gusztáv
elég naíval, csak nem régen bevallotta
— elégségesek voltak arra, hogy az in-
compatibilitás elveinek szigorítására
bírák a törvényhozást.

Ma a kabinet egyik minisztere
sans géné fogadja el a Morzsányi Ká-
rolly által fertőtlenített mandátumot s
az összeférhetlenségi törvény végrehaj-
tására törekvők legszűkebb keretekben
mozgó actioja a kényelmetlenül válni
kezdő törvény statáriális revisiójának tö-
rekvését juttatja a legfontosabb és leg-
sürgősebb természetű törvényhozási fel-
adatok sorába.

Ki csodálkozhatik aztán a politika
uralkodó tényezőinek ilyen passiv irányu
felfogása mellett a mindent elborítás-

sal fenyegető corruptió ijesztő mérvű
hullámzásán?

E veszélyes hullámokból éhes
czápakként vetődnek fel a hatalom
szolgálatra mindig és minden eszközzel
kész stréber-kréaturai, mohó étvágy-
gyal vágva neki fogaikat mindennek,
a mi ujokba áll, legyen bár az jog, er-
köcs, becsület.

S a meglapult közvélemény nem
rendelkezik erővel, az őket életrehozó
hatalom nem bír bátorsággal arra, hogy
szünetet parancsoljon a torkos bestiák
falánkságának.

Csak egy van, a mi még érvényre
juttatja velük szemben az erkölcsi vi-
lágrend büntetlenül még sem fitymál-
ható törvényeit. A Nemesiskomor szel-
leme, ez a szabadelvű pártnál és Bánffy
Dezsőnél nagyobb hatalom, meg-meg-
jelenik az erkölcsi pusztítás szomorú
helyein és a pusztulás keserűségének
epéjével; a halál véres árnyának láthat-
lan eredetű, de erőteljes vonásaival
írja fel ítéletét a sors könyvébe, a
„memento mori“-t a hatalmasok és el-
bizakodottak emlékébe.

V. A.

Megjegyzések.

Azoknak a kormányparti zsurnalisták-
nak és szónokoknak, a kik időnként a dühig
fokozódó epességgel támadják az ellenzéket,
ajánljuk figyelmébe Beksich Gusztávnak, a
liberális párt ez előkelő publicistájának a „B.
N.“-ban megjelent egyik közlelbi cikkét.
Ebben a cikkben többek között a követke-
zőket írja Beksich:

„Csak egyoldalú struezpolitika mond-
hatja teljesnek consolidatiókat.

Csak a servilismus tulajdoníthatja azt,
a mi a consolidatióból megvan az egyes kor-
mányoknak. Nem használtuk fel kellőleg a
béke három évtizedét.”

Az oppositio alig találhatna erősebb
igazolást, mint a milyen a hatalmon levők
ilyen beösméréseiben foglaltatik.

Bánffy Dezső báró, a ki oly irtózáttal
beszél a revisióról bizonyos értelemben, —
maga is fölcsapott revisionistának s az
összeférhetlenségi törvényt revideálni készül.
Nós ebből megítélhetni annak a védekezés-
nek jóhiszeműségét, melyben Bánffy br. Vá-
rosi Gyulával szemben azt vitatta, — hogy ő
nem befolyásol senkit az összeférhetlenség
kérdésében. Ime, egy törvény alkalmatlanná
kezd válni a kormány híveinek táborára és

kölcsi érzéstünk; de mindezeknek végcélja,
hogy visszariasszanak a büntől s hogy meg-
tanítsanak arra: mi az erény?

Ezt teszi a modern szimulacrum, mely
a képzeltető legtöbb alakban vitte szinpadra
a bünt: hogy színművet ébresszen, hogy gu-
nyoljon, hogy ostromozzon. Ámde, hogy olyan
könyvet böcsásson valaki világgá, melyben
épen az az osztály élte van ismertve, mely-
től a mai társadalom undorral, megvetéssel
fordul el; szóval, melyben a becselen, gya-
lázatos élet van dicsőítve: az ellen egész er-
kölsi mivoltunk felháborodik.

Ezt még oly zseniális elmének sem
böcsáthatjuk meg, mint a minőnek Pierre
Louys mutatja magát regényében. Mert, hogy
csakugyan kiváló tehetség, való. Ámde hiába
van ez a sok ocsányság a legmegkapóbb
módon leira: elitéljük őt.

Mert mi látszik ki e műből?

Az ízeleti spekuláció. Pierre Louys
jól tudja, hogy a mai kor szereti a frívol
olvasmányokat; a könyvpiacra ezek fogynak
legnagyobb számban. Arra használta tehát
fényes tehetségét, hogy egy nagy kelendő-
ségnek örvendő művet írjon. Célját el is
érte.

Jól érte azt is, mint kell bekötni a kö-
zönség szemét s olyan előzőt ír a műhöz,
melylyel az olvasót valóssággal megtéveszt.
Fölveszi mottónak Wagner egy mondatát:
„Maguk a görög világ romjai megtanítanak
bennünket arra, hogy a mi modern világunk-
ban miképen lehet az életet elviselhetővé
tenni”. Elkezd ezután keseregni a hellén
klasszicizmus romjain; úgy tesz, mintha re-

a kormány siralombházba teszi az illető tör-
vényt. Azt hiszik, hogy egy törvény alkal-
mazásának a lehetetlenítésére vagy legalább
is odiosus színbe keresésére alig lehet ennél
leleményesebb és frívolabb methodus.

Csak azon csodálkozunk, hogy akad ko-
moly sajtó organum, a mely midőn a képi-
selői függetlenség megvédelmezését hangoz-
tatja, mégis pártolja Bánffy báró revisionális
törekvéseit. Hát nem emlékszik-e az a bizo-
nyos ujság Bánffy bárónak egy év előtt, Holló
Lajosnak az összeférhetlenségi törvény szí-
gorítása érdekében beadott hat. javaslatát tár-
gyalásánál tett ama kijelentésére: „E rész-
ben egész Európában Magyarországon van a
legmesszebbre elmenve!?” Ha egyéb nem, ez
a klasszikus magyarságu kijelentés, meggyőz-
heti az illető lapot a felől, hogy Bánffy br.
nem a képviselői függetlenség érdekében ki-
vánja az összeférhetlenségi törvény revizióját.

Az erzsébetvárosi választás előrelátha-
tóság Csernátorny Lajos győzelmével fog vé-
gődni. Ez a választás egész sereg megfajt-
hatlan rebuszt dob a közönség elé. Ilyen pl.
az, hogy mi teszi indokoltá Csernátorny je-
lölését akkor, mikor kevésbé elölött holt
sulyként dobta ki őt hajójából a kormány. Egy
másik rebusz meg az, hogy, mint lehet a
szabadelvűpárt központi végrehajtó-bizottsága
és maga Bánffy Dezső állandó érinkeztetésben
annak az erzsébetvárosi klikknek matado-
raival, a mely a bolykoltált Morzsányinak
adott mandátumot nem régen?

Hisz ez a választás Morzsányi rehelil-
itatiojára és így közvetve a szabadelvűpárt
által is magáévá tett elitől verdict meg-
változtatására irányult. Valóban az erzsébet-
városi dolgok az ő mindenféle össze-vissza-
ságaikkal, huzalkodásaikkal és rebuszaikkal
legjobb képét adják az uralkodó irány poli-
tikai erkölcs világának.

Dr.

Termesszünk több zabot.

Kezünkbe véve a statisztikai évkönyve-
ket zabtermelésünket illetőleg nem egy meg-
lepo adatot fogunk azokból kiolvashatni. Fel-
tűnő mindenekelőtt az, hogy zabkivitelünk
apadóban, behozatalunk ellenben emelkedőben
van; míg ugyanis 1882 ben 73000 métermá-
za behozattal szemben 934 ezer métermá-
zát vittünk ki, vagyis a kiviteli többlet 861
ezer métermázát tett ki, addig 1894-ben 192
ezer métermázát hoztunk be, 837 ezer mé-
termázsa kivittel szemben s így a kiviteli
többlet már csak 645 ezer métermázást tett
ki, vagyis a 12-év alatt több mint 200 ezer
métermázsa apadást mutat a behozatal és ki-
vitel közötti különbözet.

formálni akarná a társadalmat, csak azért,
hogy szennyes művét mindenható becsem-
pészhesse, még a család szentélyébe is.

S pedig mi van a műben?

Az alexandriai curtisane-ok gyalázatos
éltének és kicsapongásának szines és ká-
prázatos leírása. A regény hősnője is görög
cortisane s ezt maga az író is bevallja be-
vezetésében, mikor így szól:

„Az a női személy, ki a főszerepet ját-
sza a regényben, egy antik cortisane; de le-
gyen nyugodt: nem fog megtérni. Őt nem
fogja szeretni sem egy szerzetes, sem egy pró-
féta, sem egy isten. A jelenkori irodalomban
ez eredetiség. Courtisane lesz avval az
őszinteséggel, odaadással és büszkeséggel, me-
lyet minden emberi lény tanusít, kinek hiva-
tása van s ki a társadalomban szabadon vá-
lasztott helyet foglal el; az lesz az ambíciója,
hogy a legmagasabb fokra emelkedjék; s még
csak nem is fogja azt képzélni, hogy életé-
nek szüksége lenne akár melettségre, akár a
titok lepleire.”

A mint látjuk Pierre Louys meglehetően
őszintén beszél előszavában, később bevallja,
hogy ő a meletlenséget szereti s nem is öl-
tözteti fel hősnőjét ruhába: hiszen — nála
— ruhában megjelenni gyalázat. S később
azon is kesereg, hogy ma már az emberek
ruhában járnak:

„Sajnos! a modern világ mind jobban
tért enged a rutság hódításainak. A civilisa-
tio mind jobban nyomul éjszak felé s bele-
stüljed a ködbe, a hidegbe, a sárba. Milyen
borzalmas éjszaka! Fekete ruhába öltözött
nép ödög a dögletes utcákon. Mire gondol

E körülménynek oka első sorban ab-
ban található fel, hogy a felföld ez irányban
szükséglete is lötenyésztesztnk emelkedésével,
az allatok intenzívabb táplálásával folytono-
san fokozódik, de másrészt kétségtelen az is,
hogy a zabbal bevetett terület apadóban van,
bár a termés átlagok fokozódnak. Míg ugya-
nis 1878-ban 1,154,727 hektár volt zabbal
bevetve, addig 1894-ben csak 985,773 hektár,
a mely idő alatt azonban a hektáronkénti
átlag termés 18,37 hektoliterről 25 23 hek-
töliterre emelkedett, s így dacára annak,
hogy a bevetett illetve learatott terület apadt
az ország összes termése több mint három
millió hektoliterrel szaporodott.

Az átlag termésesek búza tekintetbe a
mai magasnak mondható vézafűk mellett is,
a zab nem kevésbé jövedelmező a búzánál,
mert holdankénti átlag termése nagyobb a
búzánál, s még jóval nagyobb lenne, ha nem
a legrosszabb földeket feljelnék ki a zabter-
melésre. A statisztika is mutatja, hogy például
Arvamegyében a learatott területnek 57,49%
zab; következnek sorban utána Sáros, Szepes,
Máramaros, Beszterce Naszód, szóval a leg-
szegényebb talaju megyék; de ettől eltekintve
is tudvalevő dolog, — hogy a magyar gazda
többnyire sovány, trágyázatlan vagy egyál-
talan trágyázhatatlan területeken termeszt
zabot s innét van, hogy a nyugati intezivek-
ben, j o b b a n művelt talajokkal bíró ál-
lamokban a zabtermés átlaga sokkal nagyobb,
mint nálunk, oly annyira, hogy adataik ben-
nünket egészen meglepnek. Így pl. németál-
földön terem hektáronként 1 kat. hold 0,575
hektár átlag 39. Belgiumban 35,76, Angol-
országban 34,52, Dániában 27,09, Németor-
szágban 25,37, Franciaországban 22,62, Ame-
rikai Egyes. Államokban 22,31, Magyarorszá-
ban 20,01 hektóliter 10 évi átlagban. Lát-
ható tehát ezen kimutatásból, hogy Belgium-
ban csaknem kétszer akkora a zab átlagos
termése, mint nálunk, a miből tehát az kö-
vetkezik, hogy nemcsak a zabtermésre szánt
terület kellene nagyobbitanunk, de módunk-
ban volna a termés átlagokat is igen jelen-
tekenyen fokozni, ha a trágyázással vissza ad-
nók mindezt talajunknak, a mit attól el-
vontunk.

Ezt elrendő, nem volna megengedhető
hogy valamely talaj csak minden 6—8 évben
trágyáztassék, hanem minden esetre harmad
negyedévénként. Ha elegendő nagy az állat-
állomány úgy az alföldön azt meg is lehet
tenni, sajnos azonban a felvidéken ez sok
helyt nagy nehézségbe ütközik, mert ott
zabföldet a legmagasabban fekvő szántók-
kat szokták kijelölni, a hova a trágyát fel-
vinni nagyon is nagy megerőltetésbe kerül
az igás erőnek. Inkább meg kell azonban az
igát erőltetni, semhogy holdankint csak 4—5
m/m zabtermést arassunk, mert ilyen szá-
gyenletes kicsi termések, még a szántásra
fordított munkát sem fizetik meg.

Ha a trágya mennyiség nem volna ele-
gendő szuperfoszfátal kell segíteni a dologon
a melyből egy egész másfél métermázást hint-
vén el kat. holdankint, a termést jelentőse-
nyen fokozhatjuk egyes esetekben különösen
ha kevés chilisáletromot is alkalmazunk faj-
trágyául, kétszeresre is.

ez a nép? immár nem is tudjuk többé; de
huszonöt éveink reszketnek, hogy számít-
ték őket aggastyánok közé.”

Szinte megtévesztik az embert ezek a
szofizmák. Érezzük, ámitás az egész, de any-
nyira kíváncsivá tesz, hogy kénytelenek va-
gyunk elolvasni. Fel nem tudjuk fogni, mi
lehet a regényben, ámbár maga az író hirdeti
regénye célját a bevezetés utolsó pontjában:

„Legalább engedessék meg azoknak,
kik örökre sajnálni fogják, hogy nem ismer-
ték a földnek azt a námoros ifjúságát, me-
lyet antik életnek nevezzük, — engedessék
meg nekik, hogy termékeny illuzióval újra
átéljék ezt a kort, midőn az emberi melet-
lenség, a legtöbbetesebb forma, melyet csak
ismerünk s melyet egyáltalán föl tudunk
fogni, mivel isten képmására képzeltük, —
leplezetlen jelenhetett meg egy szent courti-
sane képeben, azon huszezer századok előtt,
kik elborították Eleusis partjait, midőn a
legérzékibb szerelem, az isteni szerelem, mely-
ből születünk, moosoktalan volt, bűn és szé-
gyen nélkül való; engedessék meg nekik,
hogy elfeledjenek tizenhatszadik barbár, rut és
képmutató századot, hogy a pocolya után
fölkerektesk a forrást, hogy kegyelettel vissza-
terjének az eredeti szépséghez, hogy a bűvös
fuvolák zenéjére fölépítsék a Nagy Templo-
mot s az igaz hit szentélyén elragadtatással
áldozzák fel a hallhatatlan Aphroditétől min-
dig lelkesített sziveiket.”

Ez a pont az, mely valósággal meg-
vesztegeti az olvasót, s olvasásra csábítja.
Ebbe a nagy hazugságba beleöntötte Pierre
Louys egész zsenialitását. S mintha látók a

Ha országserge nagyobb területen természetnek zab, ennek kétségkívül az az előnye is megvan, hogy következőképpen a buzával bevetett terület valószínűleg ha nem is sokkal, de valamivel csökkenne, s így az ország buzatermés fölösleges apadna.

K. B.

Egy debreczeni költő tanárról.

— Elszárgult levél. —

Öz. Sámí Lászlóné, lapunk rendes munkatársa, a ki Amica név alatt dolgozik, abból az alkalomból, hogy Kőlcsey-nek emléksobrot állítottak, érdekes régi irodalmi emléket közöl az »Esti Újság«-ban, mely rendkívül érdekes reánk kolozsváriakra is s melyek egy sárgult papíros verssel és néhány jegyzettel vannak ugyanis beírva. Az írója pedig mindennek Lugosi József néhai debreczeni tanár, a ki 1849-ben küldte ezt a kis irodalmi holmit Sámí Lászlónak.

Lugosi József tanár is, poétaember is volt a Kőlcsey halálát verssel gyászolta meg, a melyet az akkori Athenaeumban kívánt közölni. Kőlcsey meghalt 1838 augusztus 2-án, Lugosi, akkor pesti lakos, híret vette 31-én, verset megírta s átadta az Athenaeum szerkesztőségének szept. 2-án. — De akkor jött a cenzúra. — Először is kitörölte a vers ozimét. Nem engedte meg, hogy annak a neve legyen a vers címe, a kinek halálát a vers gyászolja. Csak úgy hajlandó a költemény kinyomatását megengedni, ha valamely határozatlan czímet adnak...

Mit volt mit tenni: elnevezték a verset A Szenvedő Hamvának.

De motívja is volt a versnek, ez: Ily férfit vesztenie el! — Ily időben! — Ily véletlenül! — fox. Ezt a cenzúra szintén nem engedte meg, csak úgy, ha — eredetiben teszik oda, angolul. Mert, ugymond, erről ráismernének arra, hogy a vers Kőlcseyre szól. Angolul csak azért engedte meg, mert azt csak kevesen értik meg. A versben előfordult ez a sor:

Hol szent szabad sir fogja be —

Ezt a cenzúra kitörölte. A borzasztó rebellis sorok ekkép megszélesítve láttak napvilágot:

Hol szentelt sir fogadja be

A nagy boldogtalant.

Egy másik helyén a versnek így szól egy strofa:

Mignem vihar s küsdés után

Hármas bércz ormíru

Fölé borulva, Szabadság

Szent fája fölviül.

Persze, hogy ez utolsó két sortól rosszul lett ő nagysága, Genzura kisasszonya. — Helyükbe ezt kellett tenni:

Reá borítva lombjait

Egy szent fa fölviül.

De tévedés lenne azt hinni, mintha mind e kifogást a cenzúra oly sebtől tette volna meg, hogy a szept. 2-án kész vers azonnal meg is jelenhessen. Sőt, nagyon ellenkezőleg, a cenzúra úgy kéeltette a dolgot, hogy a vers csak szept. 20-án jelenhetett meg és ennek, minden szemérem nélkül okát is adta, mondván, hogy a benne meghagyott (mily kegyes!) nem szabatos kifejezések, mint

kárhozott hon, szolgaföld stb. annak idejére való megjelenésükkel értelmet nyernének s könnyen Kőlcseyről és Magyarországról mondtatnának ismertethetnének meg! A jó Lugosi egy helyett három fölkiáltó jelet tesz oda, a hol e szokat, a néhai bolond cenzurának ez olympusi óvatosságát följegyzí. A sarokban pedig, melyekkel. 1849-ben, a vers elküldését kíséri, ezt mondja Lugosi: „Olvasmányul küldöm, midőn a nagy hazafi hamvai immár szabad földben nyugszanak.

S mert ime, még akkor a szogaföldet csak titkon lehetett érinteni, mit most Petőfi S. dicső dalában nyilván átkozhat. És hogy mosolyogjon Kg a szabadtalan sajtó balgaságain.* Mellen idő, mellen idő! mondja az operette hőse.

Mily tanulságok egy elsárgult papíroson! ... De Kőlcsey e jó Lugosit 1839-ben is megihlette dalra. Mikor az 1839/40-iki országgyűlésre fölmentek Pozsonyba s ott — az alig elmúlt 834/5-ki gyűlés diadalainak e hőseit többé viszont nem láthatták. E versben Lugosi bezárkózza leváriumába (a szobába, hol házi istenei vannak) Kőlcseyt szól-longatja, míg nem a szózatot hallja: Hádész örök csendjét mért haborgatja siralmad? Mult s éret feled a férfi s előre tekint.

Mely keblem hevité: el a haza drága szerelme Élő magzatában: néz sorakra s remélj! S mond nekik: A hivat, állhatatost itt várja jutalma.

Válva bürök kelyhét rénydíjúl isenital.

A hét krónikája.

(A párbajról.)

Kolozsvár, ápr. 10.

A vidék rendszeren a főváros felé tekint. Vezérnek tekint a művészi irodalmi és társadalmi szempontból egyaránt. A nagy vonza a kicsinyt s bármennyire törekedünk is az önállóságra, nem vonhatjuk ki magunkat a főváros hatása alól teljesen.

Igen természetes, hogy hibáiban is követjük a legtöbbszór, s ha maga a főváros és az ottani vezérelemek téves utra lépnek, igen gyakran utánna lép maga a vidék is.

Ujabb időben a főváros szanzatóját a párbaj képezte, csak hogy míg ott még is valamelyes komoly ok adott okot a páros meközősekre, a vidéken már a görbe nézők is okát képezik a párbajozásoknak. És mivel a fővárosi újságok a legtöbb párbajról részletesen és igen pontosan számolnak el — a vidék nagy kedvet kap a kétes dicsőséghez s aztán bizony a legtöbbszór minden komoly ok nélkül foly a vér.

A párbaj — különösen az utóbbi időben valóggal elfajult. Nem is nap, a mikor egy-két párbaj nem fordul elő és hál! Istennek, immár van is valamely komikus színezete. Régebben, mint eseményről beszéltek egy-egy páros viaskodásról, ma már meg mosolyogják a feleket, a kik tüntetve beszélnek párbajukról és bekötözött sebeit nyílt utozán mutogatják.

A reakció már nemsokára be kell, hogy következze, hiszen a legtöbb párbaj így keletkezik:

X. ur rá néz Y. urra.

Y. Mit néz az ur?

S mennyire érdekessé teszi regénye meséjét több más körülmény is. Fejezetei egészen kerekednek, a drámai émozsanatosságú előadás folytán mind fokozatosan lesznek érdekesebbek s így a végükön nem laposodnak el, hanem csattanó befejezést nyernek.

Az a mód, a hogy ő ír le, ő beszéltet, valami sajátos, eredeti tehetség bélyegét viseli magán, melyen egyik nagy írónak hatását sem érezzük: öserőtől duzzadó poézis ez. S mindazon ocsmányosság és trágárság dacára, mely e műben van, kénytelenek vagyunk elismerni, hogy Pierre Louys az újabb kor egyik legzseniálisabb írója.

De legyen bármilyen nagy író, nem akarjuk, hogy a magyar nővilág, vejeink, leányaink ezen ocsmányosságokkal teljes regény elolvasása árán ismerkedjenek meg a Pierre Louys kiváló írói tehetségével.

Nem. Azt nem akarjuk; az ellen felemeljük tiltó asztunkat.

Mert igaz ugyan, hogy Pierre Louys fényes tehetség; igaz az is, hogy páratlanul érdekesen tud írni: de még sem vehetjük be a mit feltalál. Hol az igazság? Megmondjuk. Hazug szofizmákkal félrevezeti a közönséget a bevezetésben, mintha a klasszikus életet akarná visszavarázsolni. S mit tesz? Anynyi mocokkal halmozza el a hellén életet, hogy azt egészen megfosztja varázásától. S miért teszi ezt? Csak azért, hogy a könyve minél jobban fogyjon, hiszen a mai kor mohón olvassa az olyan műveket, melyekben a fizikai szerelem azentsége a morál.

Csúját elérte, de mi nem tapsolunk neki, hanem elibőljük azért, hogy fényes tehetség-

X. En? Semmit! Épen semmit.
Y. Ugy? Hát én semmi vagyok? Nyomorult.

X. Elég uram!

És másnap megtörténik a párosviaskodás.

A. ur biliárdozás közben véletlenül B. ur tyukszmére lép.

A. Pardon!

B. Nyissa ki a szemét!

A. Huzza be az ur a patáját.

És másnap foly a vér.

De hiszen ezekhez hasonló eseteket akár-hányat lehetne felsorolni. Az ifjúság van különösen harci kedvében és ezt a kedvtelést nagyban elősegíti az egyéni hiúság és az a téves felfogás, hogy a párbajvivők az igazi gentlemanok. Pedig a párbaj és a gentlemenség olyan messze állanak egymástól, mint Makó Jeruzsálemtől. Nem zárja ki egyik a másikat, de még inkább nem kellek egyika másika.

A párbajdühöngésnél gyakoribb az eset arra, hogy az illető lovagiaskodó nr éppen gentlemanségének hiányait igyekszik takar-gatni, a mikor számít a társadalom ítéletének felületességére.

És hogy az egyéni hiúság milyen nagy szerepet játszik akárhányszor a párbajoknál, s talán legtöbbszór ez képezi forrásukat is, — miem bizonyítja fényesebben, mint az: hogy a kinek lovagias ügye volt, okvetlenül siet felkérni a társaságot, hol elődjá vitézkedését, a becsület nevében kapott sebeit mutogatja, jodoformmal dicsa a levegőt mindenfelé és okvetlenül dicsőségnek tartja, hogy sikerült vérontást előidézn.

Nem lehet tagadni, hogy a párbajt a szükség teremtette meg, de csak az olyan párbaj jogosult, a hol a szerelem diskrét természeténél fogva nem intézhető el birói uton, vagy a hol a sértés olyan foku, mely a férfi társadalmi állását teheti problematikus s az egyént becsületének.

De hogy minden görbe nézésért, minden félre lépésért, minden apró cseprő hírlapi közleményért, minden horizál szóváltásért, nyomban kitárjuk a mellünket kardnak és golyópisznak, ez bizony a századvégnek nem dicsősége, hanem esztelensége s nem egyéb, mint a lovagias ügyek Don Juanoskodása.

És hogy ez a párbaj mania így elharapódzott annak némileg az újságok is előmozdító, a mennyiben a legtöbb „lovagias ügyről“ tudomást szeretnek venni. Bibás a társadalom is, mert gyakran ünnepli a párbajhőst, a helyett, hogy teljesen közönyös volna az iránt, a ki komoly ok nélkül viaskodik s krakéler módon viselkedik utcán, kávéházban és mindenütt, a hol feltűnést kelthet.

És végül hibás a törvény, a mely nem torolja meg elég szigorúan az ilyen hőseket. Az igazán művelt, gentleman, sohasem karddal szokta ketté vágni az igazságot.

Leővey Klára.

Leővey Klára, ki most oly retentő, oly szomorú véget ért, Máramarosszigeten született, jó módú családban, de atyját már négy éves korában veszítvén el, édes anyja nagy küzdelmek közt nevelte fel két árván maradt

leánykáját, Zsófit és Klárát. Ez utóbbi volt neki leginkább segitségére; ha beteg volt és nem alhatott éjjelenként órákig meséltette magának népmondákat, miket a gyermek igen ügyesen tudott előadni, a házban is mindent elvégzett vele, szeretetével buzdította és így korán kifejtett Klárában egész lényének két fő jellemvonása: az elszántság, és hősiesség szellem. Hét éves korában Leővey Klára a „Kántor uram“ elemi iskolájába kezdett járni s kiolthatatlan tudnivalója, mely harmadik fő jellemvonása volt, csakhamar itt is muta kozott. Később azon szorgalmas deakóktól is tanult, kiket édesanyja gyűjtött házához, közel lakván a Collegiumhoz, hogy ezek családját segitsék fen-tartani. Sőt Várady Gábor, unokatestvérével, azinelőadásokat is rendeztek, — melyek több éven át gyönyörködtették a városiakat.

Husz éves volt Leővey Klára, a midőn megismerkedett Karacs Terézszel, a magyar nőnevelés akkori első apostolával, ki nagy hatást gyakorolt reá. A midőn gr. Teleki Blanka Bpestben az uri gyermekeket magyar, nemzetiség hazafias, nőies nevelésben akarta részesíteni, és felszólította Karacs Terézt, hogy alapsítsanak ketten egy ily nevelő intézetet, Karacs Teréz, ki már a Miskolcziak ajánlatát fogadta volt el, Leővey Klárát ajánlta maga helyett. Leővey Klára, ki előbbeni ajánlatokat, hol csak kényelmet, gazdaságot élvezhetett volna, mint társalkodónő, mind visszatartott volt; ezt, hol haladni, fejlődni is lehetett, elfogadta.

1844-től 1848-ig oly lelkes, felejtethet, buzdító tanítást élvezhetett Leővey Klára, (ki a 12 növendékkel együtt tanult,) mint a minő egy Vasváry-é, Fehér Pál-é volt, ki mindenkit magával ragadott egy szebb, egy nemesebb erkölcsi világba, és még az érzékenyen fa darabokból is buzgóan érző, önzetlen honleányokat, hősöket tudott teremteni, lángszavával, szárnyas művész lelkével!

De 1848-ban kiűzték a szabadságharcz. Az intézet széteszött, és Teleki Blanka, hű Leővey Klárájával, kit barátja, gyermekeként megszeretett, mindenütt a magyar kormányt követte, Debreczenbe, Nagy-Váradra, enyhítve a szenvedéseket, ápolva a sebesülteket és mindenütt jót téve. A Forradalom leverése után, Teleki Blanka pálfalvi jósá-gára vonult, Szatmár megyébe, és Leővey Klára Máramaros-Szigetre ment, de csak rövid időre, mert az akkori osztrák kormány-nak fényes, országra szóló példa kellett arra, hogyan bünteti a hazafiaságot, még a gyenge nőknél is, és Teleki Blankára vetette szemét. Leveleit letartóztatták, és mivel Leővey Klárával levelezett legtöbbet, mindkettőjüket egyszerre fogták el és Budapestre vitték. A ki-haláltas két évszáz évig tartott.

Több, mint száz embert hurczoltak Budapestre, míg végre találak egy árulót, egy 17 éves holdkoros szobaleányt, kit hízélg-ssekel vettek reá, hogy esküvel bizonyítsa, miszerint Teleki Blanka forradalmat tervezett hű Leővey Klárájával. Erre aztán halálra ugyan nem lehetett ítélni a két vádlottat, hanem a halálos ítélet minden borzadalmas pompájával vitték be a két barátot a katonai törvényszék elé. Itt találkoztak legelőszőr két év múlva, egymás karjaiba borultak s készen voltak a hősk halálára. Azonban

csak 10 évi börtönrre és lánczra ítélték Teleki Blankát, azért, mert hazáját szerette, őt öv-re Leővey Klárát azért, mert hazáját és jöltevő-jét szerette! A láncz elmaradt. Hanem azért Kufsteinban a legszigorubb, legnehezebb rabságot viselték el, háromszoros rostélyzattal ellátott cellákban, 300 lábnyi magasságban, levegő nélkül, mozgás nélkül, 1856 július 11-én Lövey Klára fogságideje letelt, folyamodott, rimázkodott, hogy hagyják Teleki Blanka mellett, mert noha éjjel külön zárták őket, nappal mégis pár órát együtt lehettek. Azonban nem engedték. Leővey Klárának kérelmetlenül távoznia kellett, és Máramaros Szigeten várta be barátja kiszabadulását. Azután haláláig többé el nem hagyta, vele élt Münchenben, Drezdában és végre Párisban.

Később a gróf Teleki Miksa gyermekei nevelője lett, és mindig inkább a család-nak egyik szeretett hű tagja maradt. Utóbb Budapestben emlékeit szedte össze s a legnagyobb visszavonultságban élt.

De Gerandó Antonina.

1897. EV

Ápril—Junius hónapokra eső
4 forint

előfizetési díj megküldését kéri
tiszteltetl
a kiadóhivatal.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, április 11.

— Hubay Jenő az „Itthon“-ban Hubay Jenő, a tegnap Kolozsvárt hangversenyzett hegedűművész tiszteletére a kolozsvári írók „Itthon“-köré a színházi előadás után estélyt rendezett a Központi Szálló emeleti dísztermében. Az estélyen az ünnepelt művész és nejeen kívül Kolozsvár előkelő társadalmának számos tagja jelent meg. Az estélyen a művés és néje kitüntető figyelem és ünneplés tárgyai voltak. Vacsora folyamán nemsokára megereedtek a pohárköszöntések. Az első felköszöntőt az Itthon nevében Sándor József mondotta Hubay Jenő és neje. A közönség e közönsé után viharosan és hosszasan megéljenzte a Hubay-párt. Közönséket mondtak még: Dr. Gyalui Farkas a zeneconservatorium nevében Hubay Jenőre, Megyéri Dező Hubay, mint dalköltőre; dr. Pisztóri Mór Hubay Jenőné urhölgyre, Nagy Károly tanár a hölgyekre, Hubay Jenő az Itthon elnöke és tagjaira, Kolozsvár egész közönségére (azt is jelezzé, hogy a jövő év folyamán valamely jótékony czélra ismét fog Kolozsvárt hangversenyezni, mely ígéretét lelkes eljenzással fogadták) dr. Csengeri János, Hubayra a magyar Orfeuszra, Páky Lajos Hubayra, dr. Ferenczi Zoltán Hindy Arpádnéra, Fekete Nagy Béla Hegyesi Vilmosra, Leővey Leo Sándor Józsefre, Hubay Jenő Farkas Ödön zeneköltőre, Rózsahegy K. a jelenvolt kisasszonyokra mondtak felköszöntőket. Az estélyen kitűnő és lelkes hangulat uralkodott. Pongrácz Lajos zenakara játszott válogatott darabokat. Az estély éjjel után ért véget.

végén az üzleti spekuláns mosolygását, a ki megelégedetten dörzsöli kezét: ha végigolvastad a bevezetésemet, elolvassd a regényemet is.

Csakugyan azt hisszük, hogy megismerjük itt a föld azon mámoros ifjúságát, melyet a bevezetésben emleget. S mit kapunk helyette? Egy dekadenciában szenvedő kor végkimértlenségének rajzát. Tizenöt ezer courtesane utatolans életmódjának ismertetését. Egy erkölcs telenségben, bujjalkodásban, fajtalankodásban kimértült társadalmi rend leírását, melynek láttára megundorodunk, visszaborzadunk; szinte érezzük a feloszlás, a rothadás szagát. Ezt nevezte az író a föld mámoros ifjúságának.

Csalás és hazugság.

Sokan talán elfogultnak fognak tartani e kemény kijelentésért, azt fogják mondani, hogy nincs érzékünk a hellén klasszicizmus által bearanyozott poézis iránt. Nincs igazuk.

Elismerjük mi a szerző genialis tehetségét. Tudjuk, hogy fölülte áll az ugynevezett tucatzíróknak. Hogy ezt észrevegyük, elég ha pár lapot olvasunk át, sőt mondhatjuk, hogy a mű csodálatosan gazdag költői szépségekben.

Pierre Louys a Ptolemaeus idejében hanyatló erkölcsöket írja le e művében, még pedig oly érdekesen, a milyent a legnagyobb írónál is alig tapasztalunk. Rajnai színek és csillogók. Néhány vonással olyan kép-tud elénk állítani, melynek közvetlensége megdöbbent és bámulattal tölt el. Leírásainak drámai egyszerűsége egészen lebilincseli; színeinek pazarsága elkápráztat.

gét nem örök becsü művek alkotására szenteli, hanem üzleti spekuláció céljaira aldozza fel.

Tiszbe.

— Angol regény. —

Az „Ellenzék“ számára fordította: AMICA.

V.

(Folytatás.)

(15)

Mily csendes volt minden! Mily szép volt az előtte levő jelenet és ő, mily boldog leány volt! — gondola Hágár magában.

És csak ma reggel zúgolódott étlének az egyhangúsága felett, és vágyott innét elmenni messze, egy szélesebb kiterjedésű körbe. De most, hogy Fergus eljött, és ezáltal minden vágyódása ki volt elégítve, a szíve végre meg van nyugodva.

VI

Monckton olyan unalmas volt, milyenek a faluk szoktak lenni, a tény, hogy a legnagyobb ház a közepében ba volt csakva, és a tulajdonosa évek óta nem jött haza s így változás sem jött az álmos falura, és az egyenlően álmos szomszédságra. Váratlan megjelenése a kis templomban kellemes izgatottságot csinált az eladó leányok és az anyjuk keblében, és mindnyájan érezték, hogy valamit kell tenni, mi által visszatérten való örömköket kifejezzék. Tehát tünésegek sorozata következett a tiszteletre, melyet a képviselő felesége egy nagy ebéd adással kezdett meg: Hágár és Tiszbe, kik természetesen mindentől meg voltak hiva, nem sokára a mulatságok forgatagában találák magukat. Ebédre és kerti mulatságokra jöttek a meghívások, sőt egy bál is volt a kilátásban.

A két leány előtt, kik eddig nagyon

csendes életet folytattak, ez a változás kellemes volt.

Tiszbe, a ki szerette a vigasgot és izgatottságot, leginkább élvezte azt. Hágár is élvezte, de csendesebben. Ő nem sokat gondolt a mulatsággal; a Fergus jelenléte képezte legfőbb örömet; ő mindig boldognak érezte magát midőn vele volt, és ámbár élvezte a társaságban való menestelt, de legjobban érezte magát azon csendes esteiken, melyet Fergussal a paplak kertjében töltött; és egy tété-a-tété sétáért, vagy beszélgetésért vele, a legfényesebb mulatságról készséggel lemondott volna.

De ezek a tété-a-tétek, melyek eleinte gyakoriak voltak, a nyár előhaladtával mind ritkábban — ritkábban fordultak elő. Tiszbe mindig ott volt a harmadiknak az ő igéző modorával és szépséges arczával, mely az utóbbi időben még szebb lett! És az volt a baj, hogy Fergus, a ki eleinte úgy bánt Tiszbével mint egy kedves elkényeztetett gyermekkel, az utóbbi időben megváltoztatta iránta a modorat, és éppen olyan tiszteltet tanusított iránta, mint Hágár iránt.

Eleinte, ha Fergus és Hágár beszélgettek, — a hogy Hágár szerette őtet — hallani, — a kedvesse könyveiről, a mult és jelenkor nagy embereiről és eseményeiről, Fergus nevetve változtatta meg a tárgyat, ha Tiszbe hozzájuk csatlakozott azt monda, hogy az olyan komoly beszélgetés nem olyan szép, kipi pillangónak való a milyen ő volt és tréfásan kérte, hogy menjen játszani a kedvenceivel, vagy énekelje el neki valamelyiket a kedvesebb darabjaiból; azonban, az utóbbi napokban nem csak erős hajlandóságot mutatott arra, hogy Tiszbe velük legyen, de nyugtalanannak látszott a távollétében, és mindig az ő jelenlétében érezte magát legjobban s volt a legvidámabb.

Hágár, kinek főbb hibája a féltékenysé-g volt, fájo szívvél vette észre ezt a vál-

tozást. Keptelenség volt, monda magának, féltékenységet érezni egy olyan gyermek iránt, a milyen Tiszbe volt. Fergus kétségte-lenül annak a „kis leánynak“ tekintti őt, a minnek néha nevezni szokta, és nagyon természetes volt, hogy sokat kívánja őtet látni, hogy annak szépsége és kedvessége által el legyen bájolva.

Mert Tiszbe azon szerencsés egyénekhez tartozott, a kik öntudatlanul és minden törekvés nélkül megnyerik az egész környezük szeretetét, Fergus bárhova ment, mindentűt őtet hallotta dicsérni; szegény és gazdag egyformán dicsérték az ő szép gyám-leányának a kedves arczát és megnyerő modorát. Igen, az természetes volt és valóban elkerülhetetlen, hogy Fergus bámulja őtet; és természetesen, szeretnie is kellett, monda Hágár magának; szeretnie, a hogy az ő éret korabeli férfi egy kedves lányokat szereteth-gyöngéd pártfogói szeretettel, a ki olyan fiatal, hogy szinte a leánya lehetne. A mi a mélyebb érzést illeti, monda Hágár magában, azt képpelni is képtelenség volna; ő sokkal jobban ösmeri Fergusat mint, hogy olyan boldogságot felteljen róla. Ha ugyan egyáltalában meg fog házasodni, a mi most nem látszik valószínűnek, ő idősebbet fog választani, a ki alkalmasabb legyen arra, hogy őtet méltányolja és megértse, és boldoggá tegye, mint egy olyan könnyelmű leánykát, a milyen Tiszbe. Hasonló hasonlólval kellene, hogy társuljon, monda magának, és igyekezett azt elhinni, de azért néha, midőn a Fergus arczát vizsgálta, és látta azt a gyöngéd ellágyuló tekintet mi a két szemébe jött, midőn azok a Tiszbe arczán nyugodtak, kételkedni kezdett.

Azonban kételyeit, legalább egy időre maga Fergus oszlatta el. Egy este a kertben voltak.

(Folytatása következik.)

— **Öváció.** Hubay Jenő tegnap hangverseny folyamán ép oly szép, mint lelkes övációban részesítette a „Kolozsvári Dalkör“ és a „Polgári Dalegyet“. Mindkét derék egyesület ugyanis a hangverseny első szakaszán zászolók alatt sorakozva testületileg jelentek meg a színpadon s ott félkör formájában fogadták a művészt. Elsősorban a Kolozsvári Dalkör nevében ennek titkára Csikó Emléke a Polgári Dalegyet nevében pedig Török Lajos titkárak voltak hozzá. A rövid beszéd után a közönség is egyetleik pompás babér koszorút, Hubay látogatlag megadta fogadta a nem várt óvációt, s rövid beszédben mondott köszönetet a nem várt kitüntetésért s biztosította a két egyesület, hogy a koszorúkat mindig legkedvesebb emlékei között fogja őrizni. A közönség is igyekezett részt venni a kedves övációból és maga is perozkált tartó tás és éljenek által adott kifejezést s művész iránt érzett háláját és tisztelőt. Megemlítjük, hogy Hubay Jenő régóta tiszteletbeli tagja a Kolozsvári Dalkörnek, melynek ez éjzen kettős oka volt ünnepelni a jeles művészt.

— **Vidéki hírlapírók szövetsége.** Az „Első magyar általános biztosító társaság“ mint már megírtuk, 1000 frt alapítványt szavazott meg a hírlapírók szövetségnek. A szövetség szegedi elnöksége e gazdag hozzájárulást a következő levélben fejezte ki közönségnek a társaság h. igazgatójának, Ormódi Vilmosnak: Köszönettel vettük Igazgató ur szives értesítését arról, hogy a vezetés alatt álló intézet a vidéki hírlapírók szövetségének ezer forint alapítványt szavazott meg. Lektoráló elismeréssel tekintjük ezt a határozatot a szolgálatokért melyet a szövetség kötelekbe tartozó sajtó minden közügyben önzetlent teljesít és hálával fogadjuk a jó cselekedet megemlékezését minden bökös Társaság példaként és bevaló intencióját, melyért hűvöleg a hírlapírók szövetségének tőrekvésének különös megbecsülésére irányul. Kiváló tisztelettel. Szegeden, 1897. április 6-án. A vidéki hírlapírók szövetsége: Kulinyi Zsigmond elnök, Palóczy László titkár.

— **Az Erdélyi Múzeum-Egyet** orvos-természettudományi szakosztálya folyó 1897 évi április hó 12 napján d. u. 5 órákor az életani intézet helyiségében tartandó közgyűlést tart.

— **Egyleti orvos.** A kolozsvári tornavivő egylet egyetle tiszteletbeli orvosának, Scheitz Vilmos drt, tehetséges kolozsvári zónai orvost választotta meg.

— **A kolozsvári kereskedők és kereskedő ifjak** társulata által rendezett Széchenyi ünnepély zenei részében a következők működtek közre praeciz játékkal: Andrásfásky Károly, Keiser Béla, Csarnyánszky Viktor, Hoch Örmester, Benheim Arthur, Veres Jenő, Ferk László, Ferenzy Sándor.

— **Meghívó.** A „Kolozsvári hölgyek filér-egylet“-e holnap vasárnap d. u. 3 órákor tartja évi rendes közgyűlést az elnök lakásán, melyre az egylet összes tagjait tisztelettel meghívjuk. Tárgy: Évi jelentések, továbbá 7 választmányi tag választása. Kolozsvárt 1897 április 10-én, Albach Géza elnök, Hadházi Sándor titkár.

— **A székely történeti pályadíjalap** intéző bizottsága április 12-én délután 5 órákor dr. Szádeczky Lajos történetirónk szállásán, Székely-palota. II. emelet, gyűlést tart, a melyre a tagok tisztelettel meghívottak. Tárgy: A székely oklevél VI-ik kötetének bemutatása és további intézkedések. Kövő László alelnök, Kanyaró Ferenzy titkár.

— **Tavaszi táncvigalmak rendezése.** A tornavivőklubban a tavaszi és nyári táncvigalmak rendezésének megkönnyítésére az idén özszerű berendezéseket tesznek. A táncs kertben ülő helyek lesznek, a nagyteremben pedig pamlogat, székek, tükrök és egyéb felszerelési tárgyakat tesznek, hogy a rendezőeknek ezeken oda és elszállításával ne legyen vesződnök. Előcsarnok és terem falait kisainosítják és özszerűbb helyiség beosztás következtében konyháról is gondoskodtak, hogy a mulatságokon meleg ételek legyenek kaphatók. Az idén Sebesi Pál lesz a mulatságok vendéglőse, a ki jó ételeket s italokat fog kiszolgálni. Jötteknek cselekedni tervezendő mulatságok itt kényelmesebben, nagyobb megakarításal rendezhetők, mint az erdőben.

— **Jubiláris tornanünnepély.** A kolozsvári tornavivő egylet tornanünnepélyét május végén tartja. Ez alkalomra tervezték, hogy az egylet amaz elnökeinek, vívómestereinek képeit a kik az alapítástól kezdve működtek, a két teremben elhelyezik. A képek leleplezése d. e. lesz. Délután az ünnepély, este pedig társas estélyivel és tánczozal fejezik be az ünnepélyt.

— **Magyarország szobor tájéka** szines képeket. Emeltettük a multkor, hogy Vágó Bertalan a kolozsvári orsz. ekleje muzeum megnyerte, hogy ennek javára Kolozsvárt mutassa be szines vetítéssel ama gyönyörű képeket, a mik az államvasutak vonalain felhelyeztek. A képek özsze állítását s kiégszítését holnap eszközi Vágó Budapest amuzejum küldöttével. A képek között a nagyenyolcasok csoportjában bemutatják Tekei Blanka grófnőt és Lövey Klára 49-beli képét is, az akkori festmények után.

— **A kolozsvári orsz. történelmi ekleje** muzeumában a rendezési munkálatok serényen folynak. A télen rendkívül sok tárgy és kép érkezett a miket nem lehetett mostanig elhelyezni mert a nagy terem télen nem fitt-

hető. A tárlat pár hét múlva a látogatóknak megnyitják. Vidéki látogatóknak azonban bármikor kinyitják most is a termet. A látogatókat a tornavivő épület földszintjén utbaigazító feliratok tájékoztatják.

— **A vad bicikliztás,** a mint már több oldalról panaszkodnak nagy alkalmatlanságára vannak a közönségnek. A rendőrség azonban a séta utakon is futni engedi, a helyett hogy megrendszabályozná. Valószínű, hogy ezután a közönségnek kell csengettyűt vagy sipot hordani, hogy a bicikliztát önmagára figyelmeztesse, nehogy özszeütközésbe jöjjenek.

— **Meghívó.** A kolozsvári „F. J. Tud. Egyetemi Kör“ folyó hó 12-én (hétfőn) délután 5 órákor saját helyiségében (Jókai utca 4. sz. földsz.) rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tagok tisztelettel meghívottak. Tárgy: 1. A mult éles jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 2. Az Egyetemi tanács határozatának felolvasása. 3. Korelnök választása. 4. A nagyváradi diákkongresszusra kiküldendő képviselők megválasztása. 5. Elnök választása. 6. Esetleges indítványok és interpellációk. Kolozsvár, 1897 április 10. Ditrő Nándor e. i. elnök. Molnár Béla e. i. főtákar.

— **Egyháztanácsos s gondnokválasztás** lesz holnap vasárnap d. e. 11 órákor a kolozsvári evang. egyházközségben.

— **A Rongyos Egylet** részére a kolozsvári Iparosok Hitelszövetkezte 25 frtot adományozott, melyért ez uton is hálás köszönetnek nyilvánítjuk. — A Rongyos Egylet nevében: Baró Bánffy Zoltán elnök. Elek Gyula titkár.

— **Nyilvános köszönet.** A „Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank részvénytársaság“ ötven forintot, az Erdélyi Bank és Takarékpénztár részvénytársaság huszonöt forintot voltak kegyesek a kolozsvári zenekonzervatorium részére adományozni. E két nagyleltű és nemes adományt a konzervatorium előjárósága lapunk útján legáltalább köszönettel fejezi ki mindkét előkelő pénzintézetnek.

— **Házi estély.** Az ékelety-kereszturi kaszinó fennállásának 30 ik évfordulója alkalmából saját pénztárájára 1897. április 20 án az állami tanítóképző tornateremben tánczozal egybekötött házi-estélyt rendez.

— **A Vigszínház ujdonsága.** Hegedűs Gyula, a vigszínház jeles tagja és Salamon Ödön ismert nevű dr. „A veres-hajó leányok“ című háromfelvonásos vígjátékot írtak, a melyet benyújtottak a Vigszínház igazgatóságának.

— **A zágoni Mikes-szobor emlékre** Székula Ákos ur az „Adria“ erdélyi részű vezérfelügyelője és az E. M. K. E. elnökére a következő gyűlést juttatta a szobor bizottsághoz: „Adria“ biztosító társulattól 10 frt, Székula Ákos 2 frt, Varga Emil és Révész Adolf Budapestról, Kornis Viktor gróf, 2-2 frt, Gajzágó Manó 1 frt, Lengyel Lajos 2 frt, Kiss Ernő 3 frt, Mihály István 2 frt, dr. Issekutz Gyula, Dobál Antal és Winkler János 1-1 frt, együtt 29 frt. Egszersmind 20 frtot szavazott meg erre a célra az „Erdélyi Bank és Takarékpénztár részvénytársaság“ is. Fogadják a nemes szívű adakozók, valamint a gyűjtő ur is a szobor-bizottság hálás köszönetét. Az özszegek megfelelő helyes kezeléséről gondoskodunk.

— **Sima elleni esődkérdés elutasítása.** Emeltettük, hogy Szatmáry Ernő, szentesi birtokos a szegedi törvényszéknél Sima Ferenc országgyűlési képviselő ellen esődtöt kért. E kérvényhez meg Simának több hitelezője csatlakozott. A polgári törvényszék tanácsa határozott ebben az ügyben és elrendelte, hogy ez ügy iratai az irattárba helyezendők, mivel Sima Ferenc biztosította a követeléseket és így nincs arra ok, hogy a esődtöt elrendeljék.

— **Chikagó új polgármestere.** Mint egy chikagói távirat jelenti, Carter Harrison-t, a demokraták jelöltjét, 75,000 szavattal Chikagó város polgármesterévé választották.

— **Eladó széna.** Százharminc szeker kútnó minőségű szénaúli széna eladó, értekezhetni az Ellenzék kiadóhivatalában.

Színház.

Hubay Jenő hangverseny.

Mindig művészi eseményszámba megy, valahányezor H u b a y Jenő, ez az István kegyelméből nekünk adott magyar művész megjelenik Kolozsvárt s itt megszólaltatja azt a búbaszavú hegedűt, a melyen nálánál is szebben s főleg több érzés és kifejezéssel alig játszik valaki a jelenkor világáirra kapott hegedűsei közül. Jötteknek híre egész Kolozsvár előkelő közönségének az érdeklődését felkelte ugyanarra, hogy a tegnapi hangversenyre a színház egészen megtelt előkelő és mértő közönséggel. H u b a y Jenő, a kire méltán büszke lehet a magyar nemzet, a hangverseny egész folyamán szakadatlan és lelkes övációk tárgya volt. Már első megjelenésekor lelkes és hosszantartó taps és éljenekszel fogadták, mely valóságos frenetikus erővel tört ki, a mikor a művész eljátszta az első darabot. A közönség alig tudott betelni azzal a magas és lélek nemesítő élvezettel és gyönyörűséggel, melyet H u b a y Jenő csodálatos játéka nyújt. A hallgatóságot állandóan lebilincselve tartja az a fenomenalis tehetség, mindenki csak a művészre és arra a kis hegedűre szegi a tekintetét, a melyből a hangoknak tenger búbája és a művészi tu-

dás tökéletessége árad ki. — A mig az az istentől megáldott művész lélek azon a esőppenyi hangszerezen önti ki a maga csodálatos zenei gondolatait, az alatt a közönség bizonyos bívólet alatt érzi magát és csak akkor ébred fel a mámorból, a mikor elhangzik az utolsó akkord és akkor ad kifejezést a maga elragadtatásának. Mondanunk is felesleges, hogy Hubay Jenő tegnap játéka azon a szédtően magas fokon mozgott, a a melybe csak az ilyen kivételes művészek szoktak feljutni. A közönség tomboló lelkesedéssel ünnepte a nagy művészt és emiand szám után viharos tapsban tört ki a lelkesedés. Az utolsó szám után a közönség nem nyugodott, mig a művész még két számmal meg nem toldta a műsort és még ekkor is alig akartak távozni s az előadás után is többször kihívták. A hangverseny műsorán különben a következő művek állottak 1. Correlli-La Folia, Variations serieuset Cadence. 2. a) Sphor-Recitativo és adagio a 6 ik Versenyműből. b) Hubay-Mazurka de Concert 54-ik mű 1 sz. (Uj) 3. Wieniawski Souvenir de Moscou. 4. Hubay-csárda jelenetek. A hangverseny szakaszok között a „Mézes hetek után“ és „Barátságból“ című egy felvonásos vígjátékok kerültek színpadra, az előbbi ben Csarny Berta és Janovics Jenő, az utóbbi ben György Ilona, Fekete Rózsika, Megyeri, Vendrei és Janovics játszták az egyes szerepeket. A közönségben különösen a „Barátságból“ élénk jelenetei állandó derűtséget keltek.

Színházi hírek. Vasárnap két előadás lesz. A délutáni előadásra kitűzött Peleskei notárius a gyermekek kedvéért kerül színpadra, több oldalról nyilvánított óhajra, ugyanolyan teljes előadásban, mint a Szentgyörgyi jubileumi előadás volt. Este a Klári, közönségünknek eme kedvelt operettje kerül színpadra a multkor szereposztással.

N i o b e, ez a rendkívül kedves angol bohózat, mely most legutóbb is egész telt házat csinált, hétfőn újabb színrekerül, de azután egész bétlen nem lesz alkalma a közönségnek, hogy a Niobében gyönyörködhessek.

A gyimesi vadvirág. A népszínház nagy-sikerű népszínművéből, mely valóságos irodalmi esemény volt, utóbbi évek népszínműtermékei között már megkezdődtek a próbák. A nemzeti színház személyzet a legteljesebb animálva, lelkesedéssel készült a neki jutott szerepekre. A darab igen jó szereposztással, legmondosabb előadásban fog színpadon látni; a husvét ünnepek alatt: vasárnap és hétfőn kétszer egymásután.

Heti műsor:

Hétfőn: Niobe ötödészor.
Kedden: A 3 Kázmér.
Szerdán: A kis alamuszi.
Csütörtökön: Hamlet.
Péntek — Szombaton: Nincs előadás.
Vasárnap d. u. Niobe.
„este: Gyimesi vadvirág. I szor.
Hétfőn d. u. Goldstein Számi.
„este: Gyimesi vadvirág. II-szor.

Közönség köréből.)*

Válasz.

Uram „p. j.“ uram! Önnek tegnap egy most tanuló kerékpárossal kellemetlensége volt s ezért ir hosszú három hasábot ellentünk kerékpárosok ellen általában.

Először is azt mondja, bolond dolgot mivelünk. Ezt szives engedelmevel oda javítanók mi egyetle tagok ki, hogy az ki nem tudja kellően kezelni kerékpárját s főként olyan helyre megy gyakorolni, hol a terület Kolozsvár üdülő közönségének van fentartva, mint például a Lövölde kertje, — bizonyára bolond dolgot cselekszik. Az ilyen kerékpárosokat mi egyetle tagok is elítéljük. De viszont engedje meg, hogy bolond dolgot mivelünk tartunk azt is, ki az ilyen rendetlenkedőket minket általánosságban elítél. Hiszen a kerékpározás most már oly mértékben elterjedt több oldalú haszonnal járó dolog, — hogy ha körül néz saját iródájában, ott is 4-5 kollegáját itéli el bolond dolgot mivelőnek, mert öten kerékpároznak, főként egész-ségi szempontból. Hát már legyen szabad kérnünk, saját kollegáival legalább ne legyen kiméletlen. De kerékpározik Kolozsvárt — hogy csak saját egyetleükről beszéljek — több orvos, egyetemi tanár, kereskedő, hivatalnok és főur. Bizony mondom önnek „p. j.“ uram! tanuljon meg kerékpározni, s meglátja sokkal düvösebb dolog ez ugy egésze-gére mint szellemi tevékenységére, mint bármint gyalog parti. — En részemről szivesen rendelkezésre állok. Hogy mindjárt például is szolgáljak, emlékeztetem Önt, néhai Felméri Lajos urra. Ő is annak idejében minket kerékpározókat csunyan kifigurázott, épen az „Ellenzék“ hasábján. Később, pár év mulj, ugyancsak ő irt tudományos munkában s azon kívül is a legmelegebb hangon a kerékpározás mellett, de sőt engem fel is kért, hogy tanítsam meg kerékpározni.

Ilyen formán még sem nevezhet minket kerékpárosokat — általában és jól megindoltan — bolond dolgot mivelőknek.

B. G.

*) E rovat alatti közleményekért a felelőség a beküldőt illeti. Szerk.

LEGUJABB.

Az „Ellenzék“ táviratai, telefon tudósításai, és sürgöny-levelei.)

Az összeférhetlenségi bizottság.

Budapest, ápr. 10.

A képviselőház még nem választott bizottságot, a melynek özszeállítása pártkülömb-ség nélkül, oly élénk kommentálás tárgyat képezte volna, mint az összeférhetlenségi törvény reviziójára kiküldött bizottság. Még a kormányhoz legközelebb álló körök is megígítköztek azon, hogy a bizottságban a pártnak egyetleeny öszipos tagja sincsen, s a mai ülést megelőzőleg a képviselőház folyosóin nyitlan ki is fejezték rosszaságukat, hogy egy oly bizottság, ba, a melynek munkálata elé az egész ország a legnagyobb kíváncsisággal és érdeklődéssel néz az óriási többségben levő párt soraiból éppen azokat választották be, kiknek sem politikai sulyuk sem a pártban egyébként elfoglalt állásuk nem olyan, mely a párt vezető elemének ezt a nyilvánvaló mellőzését igazolhatná — Különösen rosszulják, hogy akkor mikor a parlament tisztaszágról s színvonalának emeléséről van szó éppen azokat mellőzték, kik e tekintetben a legkorrektebb álláspontot foglalták el, s hogy Szilágyi Dezsőt, gr. Tisza Kálmánt, Csáky Albin grófot, Andrássy Tivad grófot vagy a pártnak előkelő tagjait, kiknek egyéni sulya, judiciuma s társadalmilag is elfoglalt állása közvélemény szemében biztosította volna a bizottság működésének sikerét tündetőleg kihagyták. A szabadelvű párt tagjai kivétel nélkül szavaztak ugyan a listára, mert nem akartak a párt jelölése ellen tüntetni, mindazáltal tény, hogy a miniszterelnököt is — mint a párt vezérét — sok felől meginterpellálták a bizottság illetlen módon való özszeállításáért. A mipe-dig az ellenzékot illeti, a fenti körülmények a legkülönbözőbb kombinációkra adtak okot, s igen sokan vannak, a kik most már egyáltalán nem bíznak a bizottság működésének özsinteségében.

Országgyűlés.

Budapest, ápr. 10.

Szilágyi Dezső elnök ma hirdette ki az összeférhetlenségi törvény reviziójára kiküldött bizottságot.

Tudomásul vették.

A főrendiház üzenetét a költségvetés elfogadásáról szintén tudomásul vette a Ház s azt szentesítés végett ö felségéhez felterjesztik.

Ezután az elnök boldog ünnepeket kívánva a ház husvétüi szünete kezdetét vette.

Az összeférhetlenségi esetek.

Budapest, ápr. 10.

A képviselőház összeférhetlenségi bizottsága ma ülést tartott. Az ülésen kitűzte a bejelentett összeférhetlenségi esetek tárgyalásának határpapját.

Andrássy Tivadar gr. bejelentette, hogy lemond az elnökségről.

A bizottság sajnálatlalt vette tudomásul a gróf lemondását s eddigi működéséről köszönetet szavazott.

Ezután a házszabályok szerint titkos szavazással elnöknek Apáthy Pétert választották meg.

Bartha Miklós jelöltisége.

Budapest, ápr. 10.

A szigetvári választókerület 26 községe Bartha Miklóst kiáltotta ki jelöltjének, a ki is a jelölést elfogadta s tegnap délután 2 órákor Förster Aurél kíséretében elutazott Szigetvárra, a hol ma tartja meg programbeszédjét. Ez után körutra indul a kerület községeibe. Vasárnap az Ugron-párt több tagja és Bartha Miklós több barát köztük Károlyi István gróf is Szigetvárra mennek, hogy Bartha jelemtét támogassák. Minthogy mindkét párt által lemondott, Barthanak jogalkotmányos ellenjelöltje most Olaj Lajos ajunkat szolgálja.

Budapest, ápr. 10.

Bartha Miklós ömbi célja az, hogy szigetvári kerületbe, valamint és Magyar-fogadták.

Kossuth Feren elbizakodott kormány tek és Olaj jelöl végkép megtörtnek hiszi Bartha ellen és si erejét.

falról falura, azok, hogy ez az erő nincs meg. A lappang az minden jó hazaszeretettel.

A török lakandásai csak az okozza,

Itteni egyetle teltát a nemzeti ellenáll-sereg meg ötszortan élő erejét s azt egy szer-Edhal egységes akarattá változtatni át: Haegyedüli menekvés a közszerecséltén-vánóból.

Az erőknök ezen egyestlése próbaköve

Küry Klára gyásza.

Budapest, ápril. 9.

Küry Klárát, a magyar népszín-ház művésznőjét sulyos csapás érte. Édes atyja, dr. Küry Oszkár híres ügyvéd, Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun vármegye tiszteletbeli ügyésze, a fővárosi jogász világ ismert, kedvelt alakja ma d. u. 4 óvakor váratlanul elhalt. Régóta betegeskedett, de nem látszott meg rajta. A telet Meranban és Arcóban töltötte s három héttel ezelőtt felrissztulve, viruló jó színből tért haza. Három nappal ez előtt hirtelen rosszul lett s ágyba feküdt. Hívták dr. Lumntzer egyetemi tanárt, a ki az óta délelőtt délután nála volt, de a katasztrófától ö sem tartott. Ma délután 1/4 tájban a beteg lázba esett s néhány percznyi agónia után meghalt. Temetése vasárnap délben lesz. Holttestét megáldás után Tahí tófaluba viszik s ott helyezik örök nyugalomra.

A krétai helyzet.

Athén, ápril. 9.

Az orosz önkéntes hajóhadnak Cherson hajója és a Domine orosz ágyunaszád ezer orosz katonával holnap Kaneába érkezik.

Konstantinápoly, ápril. 9.

Miután a görög nemzeti ünnep zavartalanul folyt le, újra remélni kezdik, hogy sikerülni fog a krétai kérdést közvetlenül Görögországgal való megállapodás útján elintézni.

Pisztoly párbaj.

Bpest, ápril. 10.

Budapesten egy huszárezredes ma délelőtt pisztolypárbajt vívott, egyik kapitányával, kinek feleségét elcsábította.

Ez eset nagy szenzációt keltett, mert az ezredes puritán hírv ki hasonló esetekért több tisztjét szigorúan büntetett.

Az ezredet nyugdíjazták.

A kapitány feleségétől elválik.

Affér.

Budapest, ápr. 10.

Korbuly József és Molnár Béla országgyűlési képviselő között tegnap délután megtörtént a kardpárbaj.

Korbuly az orrán megsebesült. Segédei Korbulynak egy levelét közlik, melyben kijelenti, hogy azért állott ki kardra, hogy véget vessen azon mende-mondának, hogy kardra nem mer kiállani.

Főszerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Felölő szerkesztő és laptulajdonos:

MAGYARY MIHÁLY.

Nyiltér.

A helyi és vidéki közönség tudomására hozom, hogy 40 év óta fennálló vegyi-tisztító intézetemet **PÁRIS-UTCA 8. SZÁM ALÁ** helyeztem át, hol, mint eddig is

FÉRFI ÉS NŐI RUHÁK.

A nem brassói selymek, függönyök, nyakkendők, és a kinek tyúk és báronyok tisztítását

Eddigi teljes bízalokban folyó nyomozás ki-egyik jeles urhölgy Nussbaum egy, jelenleg Thurnsveverinben idő-küfar, ki a legutóbbi időben Erdély-20 ártatlan leányt dobott a meg-amistóló örvényébe.

Mint a tények igazolják, itt Áradme-gyében megbízottjai voltak a gyárnak. A kétségbeesett szülők emlékeznek arra, hogy hetekkel ezelőtt egy öreg gyűrtis-galandszidó járt a házuknál és tudakolta a család-tagok számát, a leánygyermek életéveit s azután a ház numerusát; majd később elő-vett egy papírozt és arra írni kezdett valamit. A csodálatos vizsgálatot nagy erőly-llyel folytatja s igyekszik lecsillapítani a szegény nép elkeseredését, hogy még viaszakap-ják leányait.

Éhínség, kolerá és pestis Indiában.

Egy német orvos, a ki a pestis tanulmányozására Indiába utazott, a következőket írja a melyen süjtött vidéken szerzett tapasztalásairól:

Bombay, márcz. 19.

Dr. Haffkin.

Dr. Haffkinak, a hírneves orosz orvosnak a legnagyobb kórházak egyikében van a laboratóriuma, a hol néhány bennszülött orvossal együtt dolgozik. Az ő pestis ellen való széruma kétféle: az egyik, mely profilaktikai hatású, vegyi uton készült, mint más